

Bulletin 1998, 1 Ten geleide
Bulletin 1998, 1 Geen strenge eisen aan bewijs schade terzake verlies aan arbeidsvermogen (Bewerkt door mr. W.J. Hengeveld, Houthoff Advocaten & Notar
Bulletin 1998, 1 Reïntegratie en werkvoorzieningen (Bewerkt door mr. H.W.C. van Wees, Kenniscoördinator Personenschade bij Nationale-Nederlanden)
Bulletin 1998, 1 Buitengerechtelijke kosten regresnemers (Bewerkt door Mevr. mr. A. Ales, Letselschadejuriste bij Stad Rotterdam Verzekeringen)
Bulletin 1998, 1 Opleiding Letselschadebehandelaar (Bewerkt door mr. A.J. Schoonen, Centraal Beheer)
Bulletin 1998, 1 Het PIV-Kennissysteem (Bewerkt door mevr. mr. V. Hoogland, lid projectgroep PIV-Kennissysteem)
Bulletin 1998, 1 Besprekingen over WAO-convenant in laatste fase (Bewerkt door mr. F.Th. Kremer, directeur PIV)

Bulletin 1998, 1 Ten geleide

Na het Nul-nummer is dit de eerste editie onder verantwoordelijkheid van de inmiddels benoemde Redactieraad, waarin (in alf. volgorde) zitting hebben:

mevr. mr. A. Ales (Stad Rotterdam), mr. S. Grolleman (Aegon Leeuwarden), J.L.M. Misana, lid Raad van Advies PIV, mr. A.J. Schoonen (Centraal Beheer), voorzitter, mr. G. Wassink (Interpolis Schade), mr. H.W.C. van Wees (Nationale-Nederlanden).

Naar aanleiding van de eerste redactievergadering heeft het PIV-bulletin een aantal ingrijpende wijzigingen ondergaan wat betreft lay-out en indeling die, naar wij hopen, de leesbaarheid en naslagwerkfunctie zullen bevorderen.

Overigens hebben wij naar aanleiding van het 00-nummer over het algemeen positieve en veelal constructieve reacties ontvangen. Dat het bulletin met interesse wordt gelezen, blijkt wel uit het aantal vragen om meerdere exemplaren en mede naar aanleiding van de diverse opgenomen artikelen.

Het is de bedoeling dat alle schadebehandelaars en schaderegelaars van de in het PIV deelnemende maatschappijen steeds een exemplaar ontvangen. Gewerkt wordt aan een PIV-Bulletin-opbergmap. Teneinde inzage te krijgen in het per maatschappij benodigde aantal exemplaren en de uiteindelijke oplage, hebben wij onze contactpersonen gevraagd ons hiervan opgave te doen.

Bulletin 1998, 1 Geen strenge eisen aan bewijs schade terzake verlies aan arbeidsvermogen (Bewerkt door mr. W.J. Hengeveld, Houthoff Advocaten & Notar

Onder deze kop gaat een gevoel van enige zorg schuil voor de toekomst, met name waar het gaat om de vraag welk bewijs het slachtoffer dient te leveren ten aanzien van de omvang en een door hem gevorderde schade. Recent heeft de Hoge Raad (HR 15 mei 1998, RvdW 1998, 110 c) de gelegenheid gekregen (of genomen) om zich op dit gebied uit te laten. In het navolgende zal ondergetekende kort de casus en de overwegingen bespreken, waarna zal worden aangetoond dat de

zienswijze van de Hoge Raad mijns inziens geen doorbraak is, doch een bevestiging van de bestaande praktijk. Tenslotte zal nog een enkele opmerking worden gemaakt over de zogenaamde 'verlies van kans'.

Feiten en procesverloop

Een vrouwelijk slachtoffer raakt op 28 april 1989 betrokken bij een verkeersongeval, veroorzaakt door een derde. Zij loopt hierbij een postwhiplash-trauma op en raakt blijkens een tussen partijen niet betwist deskundigenbericht blijvend arbeidsongeschikt. Zij spreekt vervolgens de WAM-verzekeraar aan tot vergoeding van de door haar geleden en nog te lijden schade. De zaak spitst zich toe op de schade wegens verlies aan arbeidskracht. Ofschoon mevrouw op het moment van het ongeval reeds gedurende vele jaren geen betaalde werkzaamheden meer verrichtte (zij had ooit als huishoudelijke hulp gewerkt), alleen vrijwilligerswerk deed in de verzorgende sector en dus geen inkomsten uit arbeid genoot, vorderde zij onder meer vergoeding van verlies aan arbeidskracht. Zij heeft aan deze vordering ten grondslag gelegd dat zij zonder ongeval een opleiding tot ziekenverzorgende zou zijn gaan volgen en dat zij na afronding van die opleiding betaalde werkzaamheden in de verzorgende sector zou zijn gaan verrichten. Zij had zich voor het ongeval ook al voor een dergelijke opleiding aangemeld, maar hiervoor werd zij afgewezen. Na het ongeval heeft zij zich aangemeld voor een andere opleiding, waarvoor zij wèl werd aangenomen, maar die zij door haar beperkingen ten gevolge van het ongeval uiteindelijk toch niet kon volgen.

De WAM-verzekeraar heeft de vordering terzake verlies arbeidskracht weersproken, waarna partijen tot aan de Hoge Raad doorprocederen over de vraag of voldoende aannemelijk is dat het slachtoffer deze schade heeft geleden.

Nadat de rechtbank de vordering van het slachtoffer in beginsel had toegewezen, heeft het Hof dit oordeel in hoger beroep vernietigd en de vordering alsnog afgewezen. Het Hof heeft, kort samengevat, geoordeeld dat niet aannemelijk is dat er een 'redelijke kans' bestond dat het slachtoffer, zonder ongeval, de opleiding tot bejaarden-/ziekenverzorgster zou hebben voltooid, en evenmin dat zij, als zij de opleiding wèl zou hebben voltooid, een baan als bejaarden/ziekenverzorgster had weten te bemachtigen.

Ofschoon in onderhavige zaak groot belang werd gehecht aan het rapport van de arbeidsdeskundige, waarin deze concludeert dat 70% van de leerlingen de opleiding tot ziekenverzorgster met goed gevolg aflegt en dat de kans voor het slachtoffer op een baan in de verzorgende sector op 50% moet worden gesteld, hebben deze conclusies het Hof niet kunnen overtuigen. Het Hof achtte onder meer van belang dat mevrouw was afgewezen voor de eerste opleiding waarvoor zij zich had aangemeld, dat zij een gering en ongeschoold arbeidsverleden had en dat het aanbod van bejaardenverzorgsters de vraag ernaar ruim overtrof.

De Hoge Raad stelt in cassatie voorop dat de vraag, of een slachtoffer schade heeft geleden wegens verlies van toekomstige arbeidskracht, beantwoord moet worden door vergelijking van de feitelijke inkomenssituatie na het ongeval met de hypothetische situatie bij het wegdenken van het ongeval. Hierbij komt het aan op de redelijke verwachting van de rechter omtrent toekomstige ontwikkelingen. Volgens de Hoge Raad heeft het Hof dit uitgangspunt in beginsel tot uitdrukking gebracht door te spreken van een 'redelijke kans' en hoefde het Hof deze maatstaf niet nader uit te werken door het specificeren van een kanspercentage of anderszins, zoals in cassatie door het slachtoffer betoogd.

De conclusie van het Hof, dat het slachtoffer in casu niet aannemelijk had gemaakt dat er een redelijke kans bestond dat zij de opleiding met goed gevolg zou hebben afgerond en een baan in de verzorgende sector zou hebben gevonden, acht de Hoge Raad, zonder nadere motivering, echter onbegrijpelijk.

De Hoge Raad laat hierbij specifiek meewegen dat aan een benadeelde, die blijvende letselschade heeft opgelopen, geen strenge eisen mogen worden gesteld met betrekking tot het bewijs van de gederfde arbeidsinkomsten. Het is immers de aansprakelijke persoon die de benadeelde de mogelijkheid heeft ontnomen om zekerheid te verschaffen omtrent hetgeen in de situatie zonder ongeval zou zijn geschied.

In cassatie wordt tenslotte nog gepleit voor toepassing van het leerstuk van de 'proportionele schadeberekening', dat zelfs bij een kleine kans het 'alles of niets-principe' zou kunnen doorbreken.

AG Hartkamp oordeelt in zijn conclusie voor dit arrest dat voor een proportionele schadeberekening op grond van verlies van een kans in elk geval vereist is dat de grootte van de verloren kans boven een bepaalde minimumgrens ligt. Aangezien het Hof de kansen van het slachtoffer op voltooiing van de opleiding en het vinden van een baan gering achtte, hoefde het zich niet de vraag te stellen of het tot proportionele schadeberekening moest overgaan. Of proportionele schadeberekening bij het verlies van een kans naar Nederlands recht in zijn algemeenheid kan worden aanvaard, laat Hartkamp verder in het midden. Hij merkt hierbij op dat de Hoge Raad de mogelijkheid van deze vorm van schadeberekening in zijn arrest Baijings/Mr. H (HR 24 oktober 1997, RvdW 1997, 207) in ieder geval lijkt te hebben opengelaten.

Helaas grijpt de Hoge Raad in het onderhavig arrest niet de mogelijkheid aan zich nader uit te laten over de toepassing van het leerstuk van de proportionele schadeberekening. De in cassatie aan de orde gestelde kwestie van schadeberekening kan volgens de Hoge Raad slechts door de feitenrechter worden beoordeeld. De Hoge Raad vernietigt het arrest van het Hof en verwijst het geding ter verdere behandeling naar een ander Hof.

Commentaar

Volgens vaste jurisprudentie moet bij de berekening van het hypothetische inkomen zonder ongeval rekening worden gehouden met het carrière-verloop van het slachtoffer, zoals dit zich in de toekomst waarschijnlijk ontwikkeld zou hebben. Ofschoon toekomstige ontwikkelingen vaak zeer speculatief en dus strikt genomen niet bewijsbaar zijn, dient de benadeelde zijn gemiste kansen op een bepaald carrière-verloop en salaris in ieder geval 'voldoende aannemelijk' te maken. In het thans voorliggende arrest komt de Hoge Raad het slachtoffer nadrukkelijk tegemoet door te overwegen dat geen al te strenge eisen mogen worden gesteld aan het door de benadeelde te leveren bewijs van de gederfde arbeidsinkomsten. Het is immers aan de aansprakelijke persoon te wijten dat de benadeelde in de netelige situatie is komen te verkeren dat hij geen zekerheid kan verschaffen omtrent zijn hypothetische toekomstige inkomen.

De Hoge Raad lijkt hiermee een verstrekkend arrest te hebben gewezen. Daar waar het Hof tot de conclusie kwam dat het slachtoffer haar toekomstige carrière verloop onvoldoende aannemelijk had gemaakt, heeft de Hoge Raad dit oordeel onbegrijpelijk geacht en de zaak terugverwezen naar een ander hof. Hierbij passen twee kanttekeningen.

Allereerst moet in het oog gehouden worden dat de Hoge Raad vaststelt dat de beoordeling van de vraag of bewijs geleverd is, een feitelijke is, die dus beslist moet worden door de lagere (feiten)rechter en niet door de Hoge Raad. De Hoge Raad overweegt dan ook expliciet dat het bij een vergelijking van de inkomens voor en na het ongeval aankomt op de redelijke verwachting van de rechter van de toekomstige ontwikkelingen. In het berechte geval had het Hof echter tegen de gestelde omstandigheden, zoals die konden blijken uit overgelegde produkties, geoordeeld dat onvoldoende aannemelijk was dat het slachtoffer enig werk zou gaan verrichten. Ik schrijf uitdrukkelijk enig werk, omdat het slachtoffer in het verleden had laten zien wèl werkzaamheden, zij het onbetaalde, te (kunnen) verrichten.

De tweede kanttekening die ik zou willen maken is, dat de het handvat dat de Hoge Raad thans aan slachtoffers in het algemeen geeft in de lagere rechtspraak reeds jaren algemeen aanvaard is. Zo oordeelde de rechtbank Arnhem (Rb Arnhem, 30 januari 1986, VR 1987, 49) in een soortgelijke casus dat het slachtoffer, een gediplomeerd verpleegster die ten tijde van het ongeval al jaren niet meer werkte, omdat zij de zorg voor twee kleine kinderen had, voldoende aannemelijk had gemaakt dat zij voor het ongeval reeds het voornemen had haar werk als verpleegkundige te gaan hervatten. De rechtbank achtte verder 'bewijs' dan de verklaring van benadeelde zelf, de persoon van benadeelde en haar arbeidsverleden, niet nodig, waarbij de rechtbank in aanmerking neemt 'dat het niet wel mogelijk is om een intentie als waar het hier om gaat te bewijzen'.

Ik lees in het arrest dat met name aan de vraag, of het slachtoffer in de situatie zonder ongeval betaalde werkzaamheden zou gaan verrichten, niet te zware eisen mogen worden gesteld. In het oog moet worden gehouden dat het in cassatie niet ging om de vraag welke werkzaamheden en nog minder om de omvang van die werkzaamheden en het daarmee te genereren inkomen. In die zaak zullen die vragen alsnog beantwoord moeten worden door het Hof, waarnaar de zaak is verwezen.

Een ander aspect van de onderhavige zaak dat de aandacht verdient, betreft de door de raadsman van het slachtoffer bepleite toepassing van het leerstuk van het verlies van een kans. Toepassing van het leerstuk op onderhavige casus zou er op neer komen dat het slachtoffer door het ongeval de kans heeft verloren in de toekomst bepaalde inkomsten uit arbeid te verwerven en dat deze verloren kans als schade voor vergoeding in aanmerking zou moeten komen. De omvang van haar schade is derhalve gerelateerd aan de kans dat zij inderdaad die inkomsten zou hebben weten te verwerven. Toepassing van het leerstuk zou leiden tot een proportionele wijze van schadevergoeding in plaats van tot een volledige afwijzing of toewijzing van haar vordering.

Ofschoon toepassing van het leerstuk steeds meer bepleit wordt, is het tot op heden slechts incidenteel aangenomen. Vermeldenswaard in dit verband is een recent arrest van het Hof Amsterdam (Hof Amsterdam, 4 januari 1996, NJ 1997, 213), inzake de aansprakelijkheid van een arts voor een medische fout, waarin het Hof de schade, bestaande uit het verlies van een kans op een beter resultaat, begroot op 25%. De Hoge Raad heeft zich tot op heden helaas nog niet in algemene zin over de aanvaarding van het leerstuk uitgelaten, ofschoon hij deze vorm van schadeberekening in zijn recente arrest in een beroepsaansprakelijkheid aan een advocaat wèl lijkt te hebben opengelaten. Het is jammer dat de Hoge Raad ook in het onderhavige arrest niet de mogelijkheid aangrijpt zijn licht over de materie te laten schijnen. Het wachten is nu op de beslissing van het Hof Amsterdam dat, gezien het arrest van de Hoge Raad, alsnog tot toepassing van een proportionele schadeberekening zou kunnen overgaan nu hij in deze zaak overweegt dat het Hof in het bestreden arrest ten onrechte heeft nagelaten onderzoek in te stellen naar de kans dat het slachtoffer, het ongeval weggedacht, buiten de verzorgende sector een baan zou hebben gevonden. Wordt vervolgd.

Bulletin 1998, 1 Reïntegratie en werkvoorzieningen (Bewerkt door mr. H.W.C. van Wees, Kenniscoördinator Personenschade bij Nationale-Nederlanden)

1. Werkterrein van de REA

Op 1 juli 1998 is de Wet op de (re)integratie arbeidsgehandicapten (REA) in werking getreden.

Door de invoering van de REA zijn de in de verschillende regelingen van de sociale zekerheid opgenomen reïntegratiemogelijkheden op elkaar afgestemd.

Tot 1 januari 1998 kon het Lisv via de UVI's (Cadans, GAK, GUO, SFB en USZO) werkvoorzieningen verstrekken op grond van de AAW.

Na het vervallen van de AAW kon het Lisv sinds 1 januari 1998 werkvoorzieningen verstrekken aan werknemers op grond van de WAO, aan zelfstandigen op grond van de WAZ en aan jonggehandicapten op grond van de WAJONG.

Sinds 1 juli 1998 kunnen werkvoorzieningen door het Lisv worden verstrekt op grond van de REA.

Ook arbeidsgehandicapten met een WW-uitkering kunnen van het Lisv ondersteuning krijgen bij hun reïntegratie.

Arbeidsgehandicapten met een bijstandsuitkering (ABW, IOAW of IOAZ) kunnen ingeval van reïntegratie terecht bij de Gemeentelijke Sociale Dienst.

Arbeidsgehandicapten met een ANW-uitkering of zonder uitkering kunnen bij het Arbeidsbureau (Arbeidsvoorziening) terecht voor begeleiding naar een betaalde baan.

Overigens zullen werknemers, die tijdens hun dienstverband gehandicapt raken, in eerste instantie reïntegratiehulp dienen te vragen aan hun werkgever, die daartoe zijn Arbodienst kan inschakelen.

Via de werkgever kan ook de Employee Benefits-verzekeraar bij de reïntegratie worden betrokken.

Uitgangspunt van de REA is namelijk, dat - naast de gehandicapte zelf - de partij, waarvan de arbeidsgehandicapte een inkomen ontvangt, primair verantwoordelijk is voor de reïntegratie naar betaalde arbeid.

Het begrip 'arbeidsgehandicapt' is ruimer dan het begrip 'arbeidsongeschikt'. Arbeidsgehandicapt is iemand die door ziekte of gebrek verminderde kansen heeft op de arbeidsmarkt.

Ten behoeve van bovenstaande arbeidsgehandicapten wordt op grond van de REA een pakket reïntegratie-instrumenten beschikbaar gesteld. Immers, de REA wil de kansen van arbeidsgehandicapten op de arbeidsmarkt vergroten.

Welk instrument daartoe het meest geschikt is, hangt af van de individuele omstandigheden.

2. Reïntegratie-instrumenten

De werkgever kan een beroep doen op verschillende reïntegratie-instrumenten, zoals loonkostensubsidie en loondispensatie.

Daarnaast stelt de REA aan de werkgever de volgende instrumenten beschikbaar:

a). Standaard herplaatsingsbudget

Indien een werknemer niet langer geschikt is voor zijn oorspronkelijke functie, wordt gezocht naar mogelijkheden voor plaatsing in een andere functie bij de eigen werkgever. Uit het reïntegratieplan moet duidelijk zijn, dat terugkeer in de oude functie niet mogelijk is.

In dat geval kan de werkgever een herplaatsingsbudget aanvragen, dat bestaat uit een eenmalige bijdrage ad f8.000. Bij een deeltijdbaan geldt een evenredig gedeelte van dit bedrag.

Het budget kan worden gebruikt voor aanpassing van de werkplek, scholing, inwerken, begeleiding en compensatie voor produktieverlies. De werkgever behoeft deze kosten niet aan te tonen.

Wordt het dienstverband binnen één jaar verbroken, dan kan het Lisv een bedrag naar rato terugvorderen.

b). Standaard plaatsingsbudget

Als een werknemer niet langer geschikt is voor zijn oorspronkelijke noch een andere functie bij zijn werkgever, wordt gezocht naar mogelijkheden voor plaatsing bij een andere werkgever.

De nieuwe werkgever kan een plaatsingsbudget aanvragen, mits hij een dienstverband van ten minste zes maanden aanbiedt.

Het budget bestaat uit een bijdrage in het eerste jaar ad f12.000, in het tweede jaar ad f8.000 en in het derde jaar ad f4.000; totaal dus f24.000. Bij een deeltijdbaan geldt een evenredig deel van deze bedragen.

Genoemd budget kan worden gebruikt voor aanpassing van de werkplek, scholing, inwerken, begeleiding en compensatie voor produktieverlies. De werkgever behoeft deze kosten niet aan te tonen.

Wordt het dienstverband binnen drie jaren verbroken, dan kan het Lissv een bedrag naar rato terugvorderen.

c). Pakket-op-maat

Indien de kosten hoger zijn dan de standaardbedragen van het (her)plaatsingsbudget, kan de werkgever een pakket-op-maat aanvragen. Hij moet dan wèl aantonen dat en waarom de kosten hoger zijn.

Bij grote aanpassingen kan aan de werkgever een eigen bijdrage van 25% worden gevraagd.

d). Verbetering eigen werkplek

Als herplaatsing bij de eigen of plaatsing bij een nieuwe werkgever niet aan de orde zijn, kan de werkgever bij de UVI werkvoorzieningen aanvragen teneinde de werknemer beter in staat te stellen zijn functie op de eigen werkplek uit te oefenen.

Ook voor de werknemer zijn reïntegratie-instrumenten beschikbaar, zoals de volgende.

a). Proefplaatsing

Gedurende maximaal zes maanden kan men in een nieuwe functie bij de oude werkgever of in een functie bij een nieuwe werkgever op proef werken met behoud van uitkering of met toekenning van een reïntegratie-uitkering.

Na de proefplaatsing wordt beslist over het aangaan van een dienstverband in de proeffunctie.

b). Scholing

Tijdens scholing kan aan betrokkenen een reïntegratie-uitkering worden verleend.

c). Loon- en inkomenssubsidie

Aan personen, die werk gaan doen tegen een lager inkomen dan voordien, kan gedurende vier jaar een afnemende loon- of inkomenssubsidie worden betaald.

d). Werknemersvoorzieningen

Aan werknemers kunnen door de UVI persoonlijke werkvoorzieningen worden verstrekt, zoals een vervoersvoorziening voor het woon/werk-verkeer, persoonlijke ondersteuning en een communicatievoorziening voor doven.

e). Persoonsgebonden reïntegratie-budget

Op kleine schaal wordt geëxperimenteerd met een aan de arbeidsgehandicapte beschikbaar gesteld persoonsgebonden budget, opdat hij zelf bij deskundigen reïntegratie-instrumenten kan inkopen.

Tenslotte zorgt de REA voor een structurele financiering van enkele 'specifieke' scholingsinstituten, zoals Hoensbroeck, Werkenrode, Sonneheerd, EEGA en Heliomare.

3. Regresrecht

Het Lisv had voor de krachtens de AAW toegekende werkvoorzieningen geen regresrecht.

Wèl bestaat er sinds 1 januari 1998 een regresrecht voor de krachtens de WAO, WAZ en WAJONG en vanaf 1 juli 1998 krachtens de REA betaalde reïntegratiemaatregelen.

Volgens het overgangsrecht kan echter geen regres worden gepleegd voor reïntegratiemaatregelen ten behoeve van degenen, die op 31 december 1997 reeds een AAW-uitkering ontvingen of in de AAW-wachttijd zaten. Het regres geldt dus alleen ten aanzien van degenen die na 31 december 1997 arbeidsgehandicapt zijn geworden.

Zoals gebruikelijk in de sociale zekerheid, wordt het regres beperkt door het civiele plafond. Regres kan dus slechts worden gepleegd voor die reïntegratiemaatregelen die, bij het ontbreken van WAO, WAZ, WAJONG resp. REA voor de betrokkene zelf persoonlijke schade zouden hebben betekend, dan wel die in het kader van verplaatste schade door de werkgever als verhaalbaar zouden kunnen worden beschouwd.

Hetgeen de benadeelde niet als schade zou hebben kunnen claimen bij de aansprakelijke partij valt dus buiten het regresrecht.

Bulletin 1998, 1 Buitengerechtelijke kosten regresnemers (Bewerkt door Mevr. mr. A. Ales, Letselschadejuriste bij Stad Rotterdam Verzekeringen)

Er valt een duidelijke tendens te bespeuren waarbij werkgevers, ziektekostenverzekeraars en ziekenfondsen systematisch alle verhaalszaken overdragen aan een extern (advocaten)bureau dat vervolgens voor iedere zaak - minimaal - 15% kosten in rekening brengt. Ongeacht de aansprakelijkheidsvraag en/of de complexiteit van de zaak worden die kosten standaard in alle zaken gevorderd bij de aansprakelijke derde. Dit geeft in de schaderegeling voortdurend aanleiding voor discussie.

De vraag of een werkgever voor het verhaal van een loonvordering op grond van art. 6:107a BW zonder meer, op kosten van de aansprakelijke derde, juridische bijstand mag inschakelen kwam in de navolgende procedure tussen Verzekeringsmaatschappij Woudsend en werkvoorzieningsschap Delta aan de orde.

Op 20 mei 1996 overkwam een werknemer van werkvoorzieningsschap Delta een verkeersongeval als gevolg waarvan de werknemer tijdelijk arbeidsongeschikt raakte. Delta betaalde ingevolge CAO het loon door en wendde zich vervolgens tot Verzekering Maatschappij Woudsend wiens verzekerde aansprakelijk werd geacht voor het ongeval. Nadat Woudsend Delta had laten weten van de aansprakelijkheid geen probleem te zullen maken wendde Delta zich tot een extern advocaat. Deze advocaat gaf in haar eerste brief aan Woudsend aan dat zij van haar cliënt had vernomen dat aansprakelijkheid was erkend. Over de aansprakelijkheid bestond derhalve reeds voor het inschakelen van de advocaat geen discussie. Woudsend ontving van de advocaat desgevraagd een opgave van het netto doorbetaald loon en een kopie van de arbeidsrechtelijke regelingen waarna zij het verschuldigde netto-loon betaalde. Daarmee was de zaak voor Woudsend afgedaan, zo niet voor Delta. Namens Delta maakte de advocaat nog aanspraak op de buitengerechtelijke kosten. Aangezien Woudsend van oordeel was dat zij deze kosten niet verschuldigd was en Delta hier geen genoegen mee wilde nemen belandden partijen bij de Kantonrechter te Sneek.

Samengevat voerde Delta in een 27 overwegingen tellende conclusie aan dat zij niet op de hoogte was van het feit dat zij terzake het doorbetaald loon een vordering had en bovendien dat zij zich niet in staat achtte een dergelijke vordering gelden te kunnen maken. Volgens Delta zou in de jurisprudentie inmiddels algemeen zijn aanvaard dat het in 'loonschadezaken' redelijk is een deskundige in te schakelen en de hieraan verbonden kosten door de aansprakelijke derde dienen te worden vergoed.

Woudsend voerde in de procedure aan dat de discussie zich toespitst op de vraag of het inschakelen van een deskundige op kosten van de aansprakelijke partij in deze zaak al dan niet gerechtvaardigd was. Met andere woorden voldeed de vordering van Delta terzake de buitengerechtelijke kosten aan de dubbele redelijkheidstoets? De buitengerechtelijke kosten zijn op grond van art. 6:96 lid 2 sub c BW slechts voor verhaal vatbaar mits de kosten in de gegeven omstandigheden redelijk zijn zowel wat betreft de aanleiding om die kosten te maken als wat betreft de omvang van die kosten.

Woudsend was van mening dat nu aansprakelijkheid vlot was erkend terwijl bovendien na ontvangst van de loonvordering ondersteunende gegevens tot betaling was overgegaan, het inschakelen van een deskundige niet redelijk was.

Iedere werkgever die in staat is een loonadministratie te voeren moet ook in staat geacht worden zelfstandig een loonvordering op grond van art. 6:107a BW in te dienen. Nu Woudsend aansprakelijkheid had erkend en Delta zoals in de procedure bleek op de hoogte was van het verhaalsrecht - zij was hier door de Arbodienst op gewezen - viel niet in te zien op welke grond het noodzakelijk was een externe advocaat opdracht te geven de vordering te verhalen. In feite fungeerde de advocaat in deze zaak louter als 'doorgeefluik' waarbij de vordering terzake het doorbetaalde loon werd vermeerderd met 15% gebaseerd op het incassotarief van de Nederlandse orde van Advocaten. De kosten van de advocaat waren bovendien gedeeltelijk gemaakt terzake de - ook destijds - reeds achterhaalde bruto/netto discussie alsmede terzake de discussie omtrent de buitengerechtelijke kosten zelf.

De Kantonrechter te Sneek oordeelde in zijn vonnis van 6 mei 1998 (47704/CV expl 97-1211) dat het niet redelijk was dat Delta met het doel aansprakelijkheid te doen vaststellen kosten heeft gemaakt nu zij immers bekend was met het feit dat aansprakelijkheid reeds erkend was alsmede met het uit het BW voortvloeiende verhaalsrecht. Voorts overwoog de Kantonrechter: 'Niet gebleken is dat er voorafgaand aan het inschakelen door Delta van haar gemachtigde door haar enige poging is gedaan om tot vaststelling van haar schade te komen. Voorts kan er niet geoordeeld worden dat er sprake was van bijzonder ingewikkeldheid van de schadevaststelling nu de schade bestond uit de door Delta aan haar werknemer gedane doorbetaling van loon (...). Niet gebleken is dat Delta als werkvoorzieningsschap niet in staat was aan Woudsend melding te doen van de omvang van de loonschade. Deze omstandigheden maken het niet redelijk dat Delta met het doel de schade te doen vaststellen kosten heeft gemaakt'.

Nu de werkzaamheden ter voldoening buiten rechte uit niet meer bestonden dan de bruto/netto discussie meende de Kantonrechter dat ook de hieraan verbonden kosten niet voor vergoeding als redelijke kosten zijn aan te merken.

De kantonrechter stelde Woudsend derhalve in het gelijk.

Gelet op bovenbeschreven zaak kan betoogd worden dat voor het verhalen van een doorsnee werkgeversvordering geen specialistische kennis vereist is zodat een eventuele vordering terzake juridische bijstand de dubbele redelijkheidstoets niet kan doorstaan.

Indien een werkgeversvordering zich qua complexiteit duidelijk onderscheidt van een doorsnee zaak kan het redelijk zijn dat de werkgever zich door een deskundige laat bijstaan.

Met name kan gedacht worden aan zaken waarin de verzekeraar een onjuist standpunt over de aansprakelijkheid of over het vorderingsrecht van de werkgever heeft ingenomen dat nadien moest worden herzien. Wanneer de verzekeraar bereid is de vordering te voldoen en wanneer er geen bijzondere omstandigheden zijn, behoeven de eventuele kosten van buitengerechtelijke rechtsbijstand niet te worden vergoed.

Bulletin 1998, 1 Opleiding Letselschadebehandelaar (Bewerkt door mr. A.J. Schoonen, Centraal Beheer)

In november van dit jaar gaat de derde opleiding Letselschadebehandelaar van start. Deze opleiding voor talentvolle afgestudeerde HBO'ers en academici is door Mount Everest van de Rijksuniversiteit Groningen samen met een aantal verzekeringsmaatschappijen ontwikkeld.

De afgelopen twee jaargangen van de opleiding hebben aangetoond dat in een grote behoefte wordt voorzien. Zowel de deelnemende bedrijven als de deelnemers zijn bijzonder lovend over de opleiding. Met name de aansluiting van theorie en praktijk wordt door velen van hen als een sterk punt genoemd. De aanpak van Mount Everest heeft haar vruchten afgeworpen. Van de 32 deelnemers heeft tot nu 97% een baan in het letselvak gevonden. Zij kwamen terecht bij verzekeringsmaatschappijen, rechtsbijstandsorganisaties en expertisebureaus.

In navolging op andere opleidingen van Mount Everest wordt met een nieuwe opleidingsformule gewerkt.

Voorheen werd de opleiding met behoud van uitkering gevolgd en verwierven de deelnemers, gedurende het drie maanden durende theoretische deel van de opleiding, zich een stageplaats.

In de nieuwe opzet worden kandidaten vooraf geselecteerd voor die praktijkplaatsen die door de participerende bedrijven worden aangeboden.

De deelnemers ontvangen vervolgens gedurende het theoretische deel van de opleiding een beurs.

Tijdens de praktijkperiode zijn er twee opties. De eerste optie is dat een deelnemer gedurende zes maanden vanuit Mount Everest gedetacheerd wordt op een praktijkplaats. Daarnaast is het mogelijk dat een deelnemer direct na het theoretisch deel van de opleiding een arbeidsovereenkomst wordt aangeboden door een van de participerende bedrijven.

De bedrijven die praktijkplaatsen aanbieden zijn nauw betrokken bij de opleiding. Vertegenwoordigers van deze bedrijven hebben zitting in de Raad van Toezicht, een klankbord en adviesorgaan ten behoeve van de opleiding. Gezamenlijk met Mount Everest bewaakt deze Raad de kwaliteit en de inhoud van de opleiding.

In de Raad van Toezicht hebben momenteel zitting: mevrouw B. Gerlof (Achmea), de heer mr. F.J. Keij (Delta Lloyd), de heer mr. J.P. Ornée (FBTO), de heer mr. F.B. Reijnen (Cunningham Boschman), mevrouw M. Ruiter (oud-cursist van de opleiding Letselschadebehandelaar nu werkzaam op de afdeling Personenschade bij FBTO) en de heer W.S. de Vries (Univé).

Voor meer informatie over de opleiding kunt u contact opnemen met de projectmanager van Mount Everest, mevrouw Marion Schmied, Postbus 7080, 9701 JB Groningen, Telefoon: 050 - 3162121.

Bulletin 1998, 1 Het PIV-Kennissysteem (Bewerkt door mevr. mr. V. Hoogland, lid projectgroep PIV-Kennissysteem)

Inleiding

Het PIV-Kennissysteem is in ontwikkeling. Op een gebruikersvriendelijke wijze wordt dit straks via kennissysteem-informatie aangeboden aan de deelnemers in het PIV met als doel personenschaderegeling te optimaliseren. Het PIV-Kennissysteem is onder te verdelen in vier kennislagen.

A. Algemene juridische informatie

Kluwer ontwikkelt in samenwerking met de heer Elzas (Dirkzwager Advocaten) de CD-rom verzekeringsrecht. Deze CD-rom bevat verzekeringsrecht, aansprakelijkheidsrecht en personenschaderegeling. Middels een zoekstelsel op trefwoorden, kan men jurisprudentie, literatuur en wetgeving raadplegen. Deze CD-rom zal voor iedereen in de winkel te koop zijn, terwijl de CDS-rom met extra PIV-schil alleen aan PIV-deelnemers ter beschikking zal worden gesteld.

B. De PIV-informatie

Naast de informatie die Kluwer verzorgt, voegt het PIV eigen informatie toe zoals de SRO-syllabi, verbondscirculaires en de PIV-informatie.

Het PIV heeft een redactie samengesteld voor het PIV-bulletin, de PIV-schil op CD-rom en de PIV-internet site. De redactie volgt ontwikkelingen op het gebied van personenschade op de voet en maakt melding van ontwikkelingen en beleid op dit gebied via het PIV-bulletin en de PIV-Infosite. De PIV-Infosite vormt een afgesloten deel van het internet dat slechts toegankelijk is voor de leden van het PIV.

Een voorbeeld van PIV-informatie zijn de commentaren bij rechterlijke uitspraken.

Eens per kwartaal wordt de informatie van het PIV-bulletin en de PIV-Infosite toegevoegd aan de CD-rom van Kluwer.

C. De PIV-nieuwsgroep

In de newsgroup kan tussen de deelnemers gediscussieerd worden over actuele onderwerpen. Men heeft de mogelijkheid vragen, antwoorden en op en/of aanmerkingen te plaatsen. Het doel van deze newsgroup is het uitwisselen van informatie tussen de verschillende deelnemers.

Naast de PIV-informatie wordt ook de newsgroup via de PIV-Infosite aangeboden.

D. Bedrijfsinformatie

Zowel de algemene juridische informatie, de PIV-informatie als de newsgroups zijn toegankelijk voor alle deelnemers. Het PIV schept ook de mogelijkheid bedrijfsinformatie te koppelen aan het kennissysteem. Deze informatie zal te zijner tijd slechts toegankelijk zijn voor de desbetreffende maatschappij.

Lopende procedures

Het ligt in de bedoeling om - relevante - lopende procedures (en uiteraard de afloop daarvan) van de PIV-deelnemers zoveel mogelijk op te nemen in de zgn. PIV-schil (onder het bewuste trefwoord).

In dit kader verzoeken wij u nu reeds de hiervoor in aanmerkingen komende zaken bij ons te melden.

De Pilot PIV-Infosite

Vooralsnog zijn er maatschappijen die geen gebruik maken van de internettechnologie. Het PIV-bulletin wordt gebruikt om informatie, aanwezig op de PIV-infosite, op papier voor iedereen toegankelijk te maken. In de toekomst, over anderhalf jaar, wordt het kennissysteem alleen aangeboden via de PIV-Infosite.

Half september start de pilot PIV-Infosite. In de pilot wordt de newsgroup getest. Al in deze fase wordt nieuws aangeboden via de PIV-infosite.

In de pilot wordt staat de vraag of de techniek, de gebruikersvriendelijkheid en de inhoud van de site voldoen aan de wensen van de gebruiker centraal.

We hebben een aantal gebruikers gevraagd deel te nemen aan de pilot om het systeem in de praktijk te kunnen testen. De pilot loopt tot en met december 1998.

Deze tijd gebruiken wij ook om te inventariseren welke aanpassingen er op de werkplek moeten plaats vinden teneinde het systeem volgend jaar bij alle PIV-deelnemers te implementeren.

De Kluwer CD-rom Verzekeringsrecht

Ook aan de Kluwer CD-rom Verzekeringsrecht wordt hard gewerkt. Aan het einde van dit jaar verschijnt de CD-rom op de markt. Het PIV biedt haar leden, naast de PIV-Infosite en het PIV-bulletin, ook de CD-rom aan.

Naar verwachting wordt de CD-rom eind volgend jaar omgezet naar de PIV-Infosite, zodat alle informatie op eenvoudige wijze via één kanaal voorhanden is.

De gebruikersmiddag

Op 22 september 1998 organiseert het PIV een gebruikersmiddag waar nader ingegaan wordt op de pilot PIV-Infosite en de Kluwer CD-rom Verzekeringsrecht. Alle deelnemende maatschappijen, i.c. de bij ons bekende contactpersonen, zijn uitgenodigd om deze middag bij te wonen en nader kennis te maken met het PIV en natuurlijk ook met het PIV-Kennissysteem.

Wij hopen alle genodigden op de gebruikersmiddag te mogen ontvangen.

Bulletin 1998, 1 Besprekingen over WAO-convenant in laatste fase (Bewerkt door mr. F.Th. Kremer, directeur PIV)

Hopelijk kan de inschrijvingsprocedure voor het WAO-convenant over niet al te lange tijd starten.

Op dit moment (i.c. eind juli!) is de stand van zaken zo, dat er een door verzekeraars opgestelde concept-tekst voor een convenant bij het Lisv ligt.

Zij zullen dit nog in een aantal gremia moeten bespreken.

Indien hieruit geen al te grote discussies voortvloeien, mag worden verwacht dat omstreeks eind september het definitieve Convenant door het Verbond en het Lisv zal kunnen worden ondergetekend.

Zoals bekend, gaat het Convenant uit van een forfaitaire aftrek van 24% van de bruto-vordering.

Uiteraard moet dan bij uitkeringen ten gevolge van ongevallen vóór 1 januari 1998 eerst nog het (bruto) AAW-deel worden afgetrokken.

In het concept-convenant is een 'formule' opgenomen waarbij ten aanzien van na 1 januari 1998 doorlopende WAO-uitkeringen deze AAW-aftrek kan worden gefixeerd.

In tegenstelling tot hetgeen in het juli-nummer van 'KEN-NIS' is vermeld, heeft ook het CTSV zijn instemming betuigd met de (eind vorig jaar gemaakte) basis-afspraken tussen het Verbond en het Lisv, zodat van die kant geen principiële beletselen meer kunnen worden verwacht.

Het volgende nummer van het PIV-bulletin zal over dit onderwerp hopelijk meer nieuws bevatten.